

Wb., 222). És una continuació del significat secundari de *nebula* com 'làmina de metall prim' (ja Marc. 8, 33, 3), sentit que ha passat al bereber.⁸

Neula en l'acc. de 'cosa sense valor en el seu gènere', 'persona que no val res' [«No té gens de talent: és un *neula*» (Dfa.)], 'beneïtot, ximple' [«No siguis *neula*» (Dag.)], té paral·lels en el fr. popular i regional: *gnolle* «femme stupide» (París), *gniole* «niais» (norm.), *nirole* «niaise, sotté» (Valognes) etc. (vegeu FEW VII, 71d). Es pot pensar que aquest sentit fos una continuació del llatí popular *nebulo*, *-onis* 'qui no val res'⁹ (derivat de *nebula* 'boira', per una etapa de «esprit fumeux ou nuageux», E.-Meillet), però no és necessari recórrer-hi; el mateix desenvolupament semàntic es podia produir de *neula* 'full prim de pasta d'hòstia', un pastís poc substancios, i de gust insípid quan s'ha fet sense sucre; a més, el sentit figurat de *neulat* com 'de seny nebulat' també podria conduir, igual que en llatí, cap a 'beneïtot, ximple'.

DERIV.: *Neular-se* 'rovellar-se el blat', 'pansir-se una planta, una fruita etc. (per l'efecte de la boira i d'altres accidents atmosfèrics)': «Chaym los fruits que eren *neulats* / a Déu los sacrificava ab mal grats» (Bibl. rimada, 343-4, fi S. XIII); en un doc. de 1393 citat per *AlcM* hom llegeix: «Los saliners donen fort leja sal, molt terrosa, hoc e a vegades *neulada* que amarga», i en J. Roís de Corella: «Set espigues --- primes, estèrils, *neulades*» (Obres, p. 58); 1507 Busa-N. duu «*neulat forment*: rubiginosus»; 1696 Lacav. inclou *neular los blats* amb equivalents de *rovellar* o *fer rovellar los blats, entacar de neula*, i a més l'exemple «los blats *se neulans*». PCoromines (1898) anotà a Torroella de Fluvià (Alt Empordà): «*neular-se* es diu dels melons que s'assequen abans de venir a bé, i també d'altres fruits semblants» amb l'exemple: «No els senyalis pas amb el dit, els melons, que *es neularien*». JCoromines va sentir a Sentfores (Plana de Vic), 1935: «S'han *neulat* els blats». Notem, a més, *neulat* 'raqütic, pansit, malaltís': «una gallina *neulada*» (Dag.), *figues neulades* (Eiv., *AlcM*), i també: «A tu no te'n só volgut (=no t'he volgut) / perquè n'ets massa *neulada*» (MilàF, Romillo., 376). *Aneulat* 'escanyolit' (Benavarre, BDC VII, 72).

Al costat de *neular-se* s'ha format *neulir-se*, que, en realitat, és avui la única forma de la llengua comuna. Dag. el defineix com 'afluïr-se, pansir-se', i JRuyra com 'emmalaltir-se les plantes a causa de la calitja' (Obres Compl., p. 380a), i *neulit* és 'prim, sec, escaransit' (Dag.), 'privat de vigoria, d'ufana' (Dfa.); fou usat per RCasellas en *Els sots feréstecs*: «i al moment va sentir com un esglai, a l'obirar, al bell mig de la clotada, el campanaret *neulit* de l'església i les ronyoses parets de la rectoria» (ed., Barcelona 1923, p. 33); «Aquest arbre ha crescut tot *neulit*» (Dag., s. v.).

ALTRES DERIVATS: *Neulada* 'gran quantitat de neules, menjada de neules'; *neulador* 'que neula o rovella els blats', com en aquest refrany citat per *AlcM*: «Agost és el *neulador*, i Setembre el degollador». *Neuler* (pl.) 'aparell o motlle de fer neules' [1100 «dimitto ad sancti Petri una cocca et i orçol (=urceolum) et

uns *neulers* et una kaldera et uns cremascles» (Miret, BABL VI, 389, i Bast.-Bass., s. v. *cocca*, p. 526)]; per a fraseologia, veg. Dfa. i *AlcM*; *neuler* 'el qui fa o ven neules'. *Neulós* 'cobert de boira': «la *neulosa* montanya de Canigó» (Bosch de la Trinxeria, Dag.); Puig *Neulós*, que és el cim culminant de l'Albera. *Neulum* 'multitud de neules' (Mall.; un ex. de les *Rondaies* de AMAlcover en *AlcM*).

Neulia 'boira': «S'ha esbandit la *neulia*» (Dag.), sentit registrat per aquest diccionari a Lluçanès; en l'acc. de 'neuliment dels sembrats' figura en els *Goigs de St. Marc d'Estiula*, assonant amb *oïda*, veg. CATorras IV (Ripollès) 144b, i està recollit per Dag. a la Plana de Vic. *Neulim* 'planta neulida o conjunt de plantes neulides' (JRuyra, en *Obres Compl.*, p. 380a), fou usat per aquest escriptor en sentit figurat en *La Parada*: «No sé perquè s'hi ha d'embolicar, en coses d'homo un *neulim* de criatura, que encara necessita que sa mainadera el duga a coll» (ib., p. 312b). *Neuliment* 'estat del qui està neulit' (Dfa.). *Neulit*, vegeu supra.

Enneular 'guarnir de neules' [1682], *enneular-se* 'frustrar-se la maduració d'una fruita'; *enneulament* [1396]; *enneulir-se* 'afluïr-se, decandir-se'.

CULTISMES: *Neulós*, *-a*, 'cobert per núvols o boira' [1491]; en el següent passatge de Cauliach citat per *AlcM* el sentit sembla ser 'ennuolat': «Quant l'ull és ubert --- aparà blanch e *neulós*». *Nebulosa* f., nom donat a certes espècies de plantes (Dfa.). *Nebulosa-ment*. *Nebulositat*. *Nebulitzar* [un ex. en *AlcM* d'un escriptor modern]. *Nebuló* [«*Nebuló*, tragitaire, o stremonier ---», 1472 (JEsteve), no documentat en altres fonts].¹¹

¹ En català té *ç* tancada com en *neu*, la qual correspon a *Ë*; en algunes localitats frontereres de la zona occid. sembla tenir *ç*; *AlcM* transcriu amb aquesta vocal a Tamarit de Ll., igual que en el mot *neu*. En occità, d'altra banda, té *ç* (veg. la documentació de FEW VII, 69a), encara que el PDPF li assigna *ç*. Notem que els exemples citats en PSW no permeten suposar tal vocalisme. — ² Un exemple d'un text del S. XVIII en Dag.; a l'època de la Renaixença fou usat per MilàF com a mer arcaisme de medievalista: «Tots roden per la *neula* prop dels estels / al mitj dels raigs que llansa encesa Creu» (*Mort Galind.*, v. 72, ed. Gili, p. 301). — ³ Dag. dóna *neula* 'calitja' a Balaguer, i Griera (BDC VII, 70) a Benavarri; convendria comprovar aquesta informació, car resta la sospita de si no es tractaria d'un malentès del lexicògraf de l'acció de *neulir* (les plantes). En tot cas, és poc justificada l'anotació d'*AlcM* que a base d'aquestes dades evidentment dóna el sentit de 'calitja' com a usual en el dialecte occidental. — ⁴ Així en *Vocabulaire-Atlas héraldique* de l'Académie Intern. d'héraldique (París 1952), p. 14, *nébulé*, i la figura en p. 81, n.º 97. — ⁵ En aquest passatge *neula* té la forma d'una fulla ampla; avui les neules es fan enrotllades en forma de canó (veg. la definició de Dfa.). — ⁶ Notem que el *piment* era un vi preparat amb espècies i endolcit,